

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอนะ

กรุงเทพมหานคร ได้รับการกล่าวขวัญว่าเป็นเมืองที่มีความเจริญเป็นศูนย์กลางทุกด้าน ทั้งทางด้านการศึกษา การปกครอง สังคม และเศรษฐกิจ กรุงเทพมหานครแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 24 เขตการปกครอง และแบ่งเขตการเลือกตั้งเป็น 13 เขตการเลือกตั้ง จากสภาพพื้นที่ที่มีความเป็นสภาพชุมชนที่แตกต่างกันทำให้แบ่งแยกพื้นที่กรุงเทพมหานครออกเป็น 2 ส่วน คือ กรุงเทพมหานครรอบใน ซึ่งเป็นย่านชุมชนที่มีประชากรหนาแน่นสูงและมีความเจริญมาช้านาน กรุงเทพมหานครรอบนอกนั้นเป็นเขตที่มีอัตราความหนาแน่นน้อย

กรุงเทพมหานครรอบใน ประกอบด้วยเขตพระนคร เขตบางกอกใหญ่ เขตสัมพันธวงศ์ เขตบางรัก เขตธนบุรี เขตป้อมปราบ เขตบางกอกน้อย เขตยานนาวา เขตคลองสาน เขตปทุมวัน เขตห้วยขวาง เขตพญาไท และเขตดุสิต ทั้งหมด 13 เขต

กรุงเทพมหานครรอบนอก ประกอบด้วยเขตพระโขนง เขตบางเขน เขตบางกะปิ เขตหนองจอก เขตมีนบุรี เขตลาดกระบัง เขตภาษีเจริญ เขตบางขุนเทียน เขตตลิ่งชัน เขตราชบุรีบูรณะ และเขตหนองแขม ทั้งหมด 11 เขต

พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีความเจริญสูงที่สุดประชาชนมีการศึกษา มีความรู้โกลีตชั่วร้ายทางการเมืองมากกว่าประชาชนในต่างจังหวัด แต่ประชาชนกรุงเทพมหานครนั้นไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อย การละเลยมาใช้สิทธิซึ่งเป็นการแสดงออกในวิถีของประชาธิปไตย และสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ประชาชนกรุงเทพมหานครขึ้นในพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งค่อนข้างอิสระ คือ เน้นตัวบุคคล และพรรคการเมือง เป็นหลักในการพิจารณาการตัดสินใจในการเลือกตั้งส่วนประชาชนกรุงเทพมหานคร เขตรอบนอกไปเลือกตั้งมากกว่ากรุงเทพมหานครนั้น เนื่องจากอิทธิพลหรือการถูกชักจูงให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าคณะสามารถกระทำได้มากกว่า ประชาชนกรุงเทพมหานคร เขตรอบในซึ่งมุ่งสนใจแต่การทำมาหากินประกอบธุรกิจจนให้ความสำคัญกับการไปเลือกตั้งน้อยลงด้วย

สำหรับรายชื่อพรรคที่ส่งผู้ลงสมัครในเขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2531¹ มีทั้งสิ้น
รวม 380 คน มีพรรคการเมืองทั้งหมด 17 พรรคการเมือง มีดังนี้ พรรคปวงชนชาวไทย
ส่งผู้สมัคร 28 คน พรรคประชาธิปไตย 26 คน พรรคราษฎร 3 คน พรรคชาติไทย 3 คน
พรรคประชากรไทย 37 คน พรรคพลังสังคมประชาธิปไตย 18 คน พรรคกิจสังคม 5 คน
พรรคกิจประชาคม 37 คน พรรคเสรีนิยม 31 คน พรรคสหประชาชาติ 37 คน พรรค
รวมไทย 30 คน พรรคก้าวหน้า 2 คน พรรคประชาชน 37 คน พรรคมวลชน 9 คน
พรรคพลังธรรม 37 คน พรรคประชาธิปไตย 3 คน พรรคเกษตรอุตสาหกรรมไทย 37 คน
รวมทั้งสิ้น 380 คน²

การนับคะแนนผลการเลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร จำนวน 37 คน 13 เขตเลือกตั้ง พรรคประชากรไทยได้ 20 คน พรรคพลังธรรมได้
10 คน พรรคประชาธิปไตย ได้ 5 คน พรรคกิจสังคมและพรรคมวลชนพรรคละ 1 คน³

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าประชาชนกรุงเทพมหานคร มีแบบแผนพฤติกรรมการ
ลงคะแนนเสียงโดยนิยมเลือกพรรคและยัง เน้นด้านคุณภาพของบุคคลเป็นหลักในการพิจารณา
ประกอบตัดสินใจ จากเขตการเลือกตั้งทั้ง 13 เขต ประชาชนที่เลือกพรรคทั้งหมดมีเพียง
5 เขต คือ เขตการเลือกตั้งที่ 1 เขตเลือกตั้งที่ 4 เขตเลือกตั้งที่ 9 เขตเลือกตั้งที่ 10
เขตเลือกตั้งที่ 13 ชื่อพรรคประชากรไทยได้ยกทีมทั้งหมด แต่อีก 7 เขตการเลือกตั้ง นั้นมี
การเลือกตั้งกระจายตัว คือ พรรคละคนหรือ 2 คน มาจาก 2 พรรคการเมือง แต่เขตการ
เลือกตั้งที่ 2 นั้น มีลักษณะพิเศษแตกต่างออกไป คือ ผู้สมัครที่ได้รับเลือกตั้งทั้ง 3 คน มาจาก
ทั้ง 3 พรรคการเมือง คือ พรรคกิจสังคม พรรคประชาธิปไตย และพรรคพลังธรรมซึ่งเป็น
พรรคการเมืองใหม่ล่าสุด

¹ ข้อมูลจากกรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย และข้อมูลจากสำนึกนโยบาย
และแผนกรุงเทพมหานคร.

² "เลือกตั้ง 31" มติชน 11 (25 มิถุนายน 2531): หน้าพิเศษ 8.

³ "เลือกตั้งเดือด", มติชน 11 (25 กรกฎาคม 2531): 1, 2, 7.

สรุปผลจากการวิจัยครั้งนี้ จากกลุ่มนิสิตฐานที่ได้ตั้งไว้ทั้ง 3 ข้อ พบว่าพฤติกรรมกา
ออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ไม่เชื่ออำนาจต่อการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยโดยผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้คือ ได้ 3 ประการคือ ปัญหาพฤติกรรมกา
ใช้เงินซื้อเสียง ปัญหาทางด้านกฎหมายเลือกตั้ง และปัญหาทางด้านระบบและวิธีการดำเนินงาน
ในการเลือกตั้ง

1. ปัญหาพฤติกรรมกาใช้เงินซื้อเสียงใต้ประธาธิบดีเข้ามามากมายในวงกา
เมืองไทย การซื้อเสียงนี้จะผ่านระบบหวัคะแนม ซึ่งมีการจัดตั้งและพังกาอย่างมีระบบและ
ประสิทธิภาพเดิมการซื้อเสียงนั้นมีแต่เฉพาะในชนบท แต่ปัจจุบันนี้ใต้ประธาธิบดีเข้ามาสู่กา
มหานคร โดยผ่านระบบหวัคะแนม⁴ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครในเขตรอบนอกซึ่งมีสภา
ความเป็นอยู่คล้ายคลึงกับสภาพต่างจังหวัด การชักจูงให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งนั้นกระทำได้มากกว่า
ผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร เขตรอบใน ซึ่งจากสถิติที่พบประชาชนกรุงเทพมหานครรอบนอก
เขตเลือกตั้งที่ 11 อันหมายถึง เขตภาษีเจริญ เขตหนองแขม ประชาชนมาเลือกตั้งถึงร้อยละ
44.32 เขตเลือกตั้งที่ 10 เขตบางกอกน้อย เขตตลิ่งชัน ประชาชนมาเลือกตั้งถึงร้อยละ
38.85 เขตเลือกตั้งที่ 12 เขตบางเขน (ไม่รวมแขวงคลองถนน แขวงตลาดบางเขน แขวง
สีกัน และแขวงสายไหม) ประชาชนมาเลือกตั้งถึงร้อยละ 38.80 เขตเลือกตั้งที่ 1 ดุสิต
(ไม่รวมแขวงสี่แยกมหานาค และแขวงล้นจืดจรดตา) มีประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยที่สุด
ร้อยละ 31.52⁵ การวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยในอดีตที่ผ่านมา จากรายงานการวิจัยกา
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2529 ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย⁶

⁴ สุริยัฒห์ จิร สัตย์สุนทร, "ความสัมพันธ์ระหว่างหวัคะแนมกับผู้มีสิทธิรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบการเลือกตั้งของไทย ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัด
สุราษฎร์ธานี", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 5-7.

⁵ โปรดดูรายละเอียด, ในบทที่ 3.

⁶ กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย, รายงานวิจัยกาเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2529 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ล้นจืดจัน, 2529), หน้า
173-174.

พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบทมีแนวโน้มที่จะไม่สนใจการเมือง แต่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าคนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และการลงคะแนนจะพิจารณาจากคุณเลื่อมปัดส่วนตัวของผู้สมัคร ผู้ที่มีการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะเลือกผู้สมัครโดยคำนึงถึงพรรค นอกจากนี้ ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท เพศหญิง กลุ่มเกษตรกร กรรมการรับจ้าง ผู้มีการศึกษาน้อยและผู้มีรายได้น้อย จะถูกชักชวนไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ง่ายจากผู้ใกล้ชิด โดยเฉพาะกำนันผู้ใหญ่บ้าน จะมีบทบาทในการชักชวนให้คนไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้มากที่สุด แสดงให้เห็นว่าประชาชนขาดศรัทธาในการสร้างความสำนึกในการไปเลือกตั้งด้วยตนเอง ตลอดจนวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยไม่เอื้ออำนวยต่อระบอบประชาธิปไตย การไปเลือกตั้งของประชาชนขึ้นอยู่กับ การถูกชักจูงหรือถูกกระตมจากระบบหัวคะแนน ซึ่งเป็นอันตรายต่อระบบการเลือกตั้งที่มีหลักการเลือกตั้งตามปรัชญาสากล และนโยบายของกระทรวงมหาดไทยที่เน้นความเป็นระเบียบ บริสุทธิ์และยุติธรรม เพราะผู้สมัครที่มีเงินมากย่อมมีสิทธิในการใช้เงินได้สูงกว่าผู้สมัครที่มีเงินน้อย การซื้อเสียงนั้นสังเกตพบเป็นการซื้อเสียงทางอ้อมผ่านระบบหัวคะแนนที่ปรากฏชัด คือ การสร้างถนน สะพาน การเลี้ยงสุรา-อาหารแก่หัวคะแนน และการรับปากว่าจะช่วยแก้ปัญหาเมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การใช้รถบรรทุกหรือเรือหางยาวบรรทุกผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในต่างจังหวัดและเขตกรุงเทพมหานครรอบนอก

2. ปัญหาทางด้านกฎหมายเลือกตั้ง การวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเลือกตั้งดังกล่าว คาดคิดว่าอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม ทั้งที่เกิดขึ้นเนื่องจากบทบัญญัติของหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และผู้ใช้กฎหมายเลือกตั้ง กฎหมายเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นแนวทางและเครื่องมือการดำเนินการเลือกตั้ง และผู้ใช้กฎหมายเลือกตั้ง กฎหมายเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นแนวทางและเครื่องมือการดำเนินการเลือกตั้งที่สำคัญยิ่ง เพราะนอกจากจะเป็นกรอบความคิดหรือปรัชญาแห่งระบบการแสวงหาตัวแทนเพื่อกระทำการทางการเมืองตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยแล้ว ยังจะเป็นตัวกำหนดวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนโดยปราศจากข้อขัดแย้งในทางที่ไม่ถูกต้องอีกด้วย ฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าระบบการเลือกตั้งจะสนองประโยชน์หรือคุณค่าทางการเมืองหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับกฎหมายเลือกตั้ง เป็นประการสำคัญทางหนึ่ง⁷

⁷ จรูญ สุ่มภาพ, (บรรณาธิการและผู้เขียน), กระบวนการเมืองและการปกครอง : การเลือกตั้ง ในการเมืองและการปกครองไทย (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2525), หน้า 201.

การวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเลือกตั้งที่จะกล่าวต่อไปนี้ จะเกี่ยวข้องกับปัญหาการวางตัวเป็นกลางในการเลือกตั้ง การที่กฎหมายบังคับให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครเป็นคณะ แต่ไม่บังคับให้ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นคณะ ข้อกำหนดเกี่ยวกับเงินค่าใช้จ่ายของผู้สมัคร 350,000 บาท นั้นไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง และข้อกำหนดและวิธีการเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้งยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ได้ระบุการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 32-34 มาตรา 32 ห้ามผู้สมัครใช้จ่ายเงินเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกินสามแสนห้าหมื่นบาทไม่ได้ มาตรา 33 กำหนดค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้ คือ การโฆษณา กระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนอื่น การพิมพ์ โฆษณา แจกจ่ายประกาศ แผ่นป้าย ใบปลิวและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ การจัดหาเครื่องเขียนแบบพิมพ์ไปรษณียบัตร ฯลฯ มาตรา 34 ผู้สมัครต้องยื่นรายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ถูกต้องตามความเป็นจริงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดภายในกำหนดสามเดือนหลังจากวันประกาศผลการเลือกตั้ง แต่จากพฤติกรรมการเป็นจริงที่ปรากฏนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้จ่ายเงินเกินกว่าที่กฎหมายระบุไว้มาก และประเภทของค่าใช้จ่ายนั้น ได้ใช้จ่ายในการซ่อมแซมสร้างสาธารณูปโภคเป็นส่วนใหญ่ ค่าอุปกรณ์วัสดุในการหาเสียง ค่าตอบแทนรางวัลให้กับหัวหน้าและเงินสำหรับแจกจ่ายประชาสัมพันธ์ระบบหัวคะแนน

สำหรับมาตรการที่กฎหมายควบคุมให้ผู้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องยื่นรายการค่าใช้จ่ายหาเสียงเลือกตั้งตามกำหนดเวลา ซึ่งถ้าไม่ยื่นรายการค่าใช้จ่ายตามกำหนด 3 เดือน จากสิ้นสุดวันเลือกตั้ง โทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 5 ปี

นอกจากนี้ควรจะปรับปรุงแก้ไขอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจาก 20 ปีบริบูรณ์ เป็น 18 ปีบริบูรณ์ อีกประการคือ เรื่องภูมิสำเนาจากพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ไม่ได้ระบุว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ควรจะมีภูมิสำเนานั้น เช่น ระบุลงไปเลยว่าควรมีภูมิสำเนาไม่น้อยกว่า 6 เดือน เพื่อป้องกันการใช้จ่ายเงินซื้อเสียงย้ายประชาชนข้ามเขตภูมิสำเนาที่สังกัดเดิม

3. ปัญหาทางด้านระบบวิธีและการดำเนินงาน การแบ่งเขตเลือกตั้ง ประชาชนมีความสับสนในระบบการแบ่งเขตเลือกตั้งของกรุงเทพมหานคร ที่มีการแบ่งเขตสลับกันไปเรื่อย ๆ ขาดกฎเกณฑ์ที่แน่นอนในการกำหนดเขตเลือกตั้ง ซึ่งเป็นปัญหาทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการที่จะกำหนดพื้นที่ความรับผิดชอบดูแลแก้ไขปัญหาในท้องที่เขตของตัวเอง และในแง่ของประชาชนผู้ไปเลือกตั้ง ก็มีความสับสนในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งและการพิจารณาคุณสมบัติ และผลงานของผู้เลือกตั้ง และปัญหาการดำเนินงานด้านอื่นด้วย สรุปได้ดังนี้ คือ

3.1 มีความมุ่งอยากสับสนในการแบ่งเขตเลือกตั้ง การกำหนดเขตเลือกตั้งควรจะต้องมีความแน่นอนชัดเจน และไม่ควรที่จะเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งให้บ่อยจนเกินไป จนประชาชนสับสนว่าอยู่เขตใดแน่ เขตที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยคือการเลือกตั้ง 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

3.2 มีความมุ่งอยากในระบบวิธีการเลือกตั้ง ซึ่งการเลือกตั้ง พ.ศ. 2531 นั้น เป็นการเลือกตั้งทางตรง เป็นแบบผล้มคือวิธีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต / และรวมเขต ใช้วิธีการนับคะแนนแบบเสียงข้างมากรอบเดียว ควรจะปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบเลือกตั้งเขตละหนึ่งคน หรือ (one man one vote)

3.3 การดำเนินงานด้านอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี ยอดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งของสำนักงานเขตต่าง ๆ ที่รายงานในครั้งแรกเมื่อมีการยุบสภาต่างกับยอดในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง (ส.ส. 13) ที่รายงานก่อนวันเลือกตั้ง 7 วัน เป็นจำนวนมาก และไม่สามารรถชี้แจงสาเหตุที่แน่ชัดได้ เนื่องจากในการรายงานครั้งแรกสำนักงานเขตต่าง ๆ มักรายงานไม่ตรงกับข้อเท็จจริง แต่ใช้ยอดเดิมที่เกี่ยวข้องกันมาในแต่ละเดือน การจัดส่งหนังสือเชิญชวนให้มาใช้สิทธิ (ส.ส. 10) ยังดำเนินการล่าช้าและไม่ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการจัดทำบัญชีรายชื่อประชาชนให้ถือหลักการกำหนดหน่วยเลือกตั้งครั้งหลังสุดเป็นเกณฑ์ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน บ้ายเข้าเพิ่ม บ้ายออกลดลงไป หรือกรณีปลูกบ้านใหม่ก็เพิ่ม และให้ประกาศไว้ทุกปี เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ตรวจสอบแก้ไข โดยออกกฎกระทรวงหรือระเบียบ และการส่งหนังสือเชิญชวนมาใช้สิทธิควรทำให้เร็วกว่าที่เป็นอยู่

นอกจากนี้แล้วควรคัดอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้
เรียนรู้กฎหมายเลือกตั้ง และมีอำนาจเต็มในการวินิจฉัยบัตรเลือกตั้ง เสียให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์

4. ปัญหาการประชาสัมพันธ์ในการเลือกตั้ง ผลงานวิจัยที่สำรวจพบสรุปได้ดังนี้

รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ของ
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย⁸ พบว่า การประชาสัมพันธ์ของทางราชการและการ
โฆษณาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งมีอิทธิพลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน โดย
จังหวัดที่ทางราชการได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์บ่อยครั้งจะมีประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
มากกว่าจังหวัดที่มีการประชาสัมพันธ์น้อยครั้ง

รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2526 ของ
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย⁹ พบว่า การประชาสัมพันธ์ที่มีผลทำให้ประชาชน
ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น และในรายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2529
ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับข่าวสารการเลือกตั้ง
จากโทรทัศน์น้อยที่สุด และได้รับข่าวสารการเลือกตั้งในอัตราสม่ำเสมอทั้งก่อนและหลังการ
เลือกตั้งจากโทรทัศน์ รองลงมา ได้แก่ วิทยุ ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านตามลำดับ
สำหรับช่วงก่อนการเลือกตั้ง แหล่งข่าวที่ได้รับเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษมาจากญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง
รองลงมาได้จากเจ้าหน้าที่ทางราชการ

จากการวิจัยของกรมการปกครอง ในการเลือกตั้ง 2531 พบว่า สื่อการ
ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง ในทัศนะของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น เห็นว่า โทรทัศน์เป็นสื่อการ
ประชาสัมพันธ์ที่ได้ผลมากที่สุด คือ ร้อยละ 69.81 รองลงมาคือวิทยุ ร้อยละ 64.7 และ
หนังสือพิมพ์ร้อยละ 54.8 และผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคการเมือง หรือตัวแทนร้อยละ 54.2

⁸ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2523).

⁹ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2526 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น).

สรุป ปัญหาพฤติกรรมกรรมการออกเสียงของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ปัญหา พฤติกรรมการใช้เงินซื้อเสียงยังมีอยู่จริง จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการเขตเลือกตั้งในเขต ต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร พบว่า การซื้อเสียงจากต่างจังหวัดได้แพร่ระบาดเข้ามาใน กรุงเทพมหานครมากยิ่งขึ้นทุกวัน ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยเพราะขาดจิตสำนึก ทางการเมืองอย่างแท้จริง จึงทำให้เกิดการชักจูงหรือระดมเข้าสู่ระบบการเมืองด้วยอำนาจ และอิทธิพลของระบบหัวคะแนน และอิทธิพลของวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยไม่สอดคล้อง หรือสนับสนุนต่อระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมาย ควรปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ในเรื่องเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ใน เรื่องอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งควรแก้ไขจากอายุ 20 ปีบริบูรณ์ เป็นอายุ 18 ปีบริบูรณ์ และ เรื่องภูมิสำเนาควรระบุให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อยู่ในภูมิสำเนานั้นไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

ปัญหาทางด้านระบบวิธีการดำเนินงาน การแบ่งเขตเลือกตั้ง ประชาชนมีความ สับสนในระบบการแบ่งเขตเลือกตั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งจนเกินไป และการดำเนินงาน ที่ยุ่งยากในการจัดทำบัญชีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขบัญชีรายชื่อ ควรจะอำนวยความสะดวกให้มากที่สุด เพราะคนไทยมีนิสัยที่รักความเป็นอิสระไม่ชอบพิธีตรองมากมาย การมีขั้นตอน วิธีการ ดำเนินงานที่ยุ่งยากจะเป็นอุปสรรคที่ประชาชนจะไปเลือกตั้ง และควรให้มีการรณรงค์แก้ไข การประชาสัมพันธ์ให้ได้ผล

ข้อ เสนอแนะ

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการ (Process) หรือขั้นตอนหนึ่งของการคัดเลือกตัวแทน ในระบบประชาธิปไตย เพื่อมาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศ จากการวิจัย ครั้งนี้พบว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครไม่เชื่ออำนาจต่อการปกครอง ระบบประชาธิปไตยของไทย เป็นประชาธิปไตยเพียงรูปแบบเท่านั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงให้พฤติกรรมกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของประชากรนั้น เชื่ออำนาจต่อการปกครอง ระบบประชาธิปไตย ดังนี้คือ

1. ควรให้พัฒนาพรรคการเมือง เพราะพรรคการเมืองเป็นองค์ประกอบหลักในการดึงมวลชนให้มามีส่วนร่วมทางการเมือง ควรพัฒนาพรรคการเมืองให้มีความเข้มแข็ง พรรคการเมืองไทยนั้นขาดการทำงานอย่างต่อเนื่อง ขาดการสนับสนุนทางการเงินอย่างเพียงพอ พรรคการเมืองไทยเท่าที่จัดตั้งมามักเป็นการรวมกลุ่มทางการเมืองซึ่งคลุกคลีอยู่ในวงการเมืองจำนวนน้อยมิได้มีรากฐานการสนับสนุนมาจากประชาชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ และสมาชิกพรรคการเมืองไทยมักจะขาดระเบียบวินัยมุ่งที่จะแสวงหาผลประโยชน์จากการเป็นรัฐบาลมากกว่าจะมุ่งหวังเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศหรือเข้าไปเป็นพรรคฝ่ายค้าน ถ้าพรรคการเมืองเข้มแข็งจะเป็นการสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนด้วย ประชาชนจะมีจิตสำนึกในการออกเสียงด้วยความสมัครใจมากกว่าการชักจูงหรือปลุกระดม (Mobilize) ให้ไปเลือกตั้ง การปรับปรุงพรรคการเมืองให้เข้มแข็งทำได้ดังต่อไปนี้คือ

1. ให้รัฐบาลจัดงบประมาณ หนุนเลือกการบริหารงานของพรรคการเมืองบางส่วน เพื่อให้พรรคการเมืองมีการบริหารงานที่อิสระ ปราศจากการแทรกแซงจากภาครัฐกิจ
2. ควรจะให้พรรคการเมืองมีการจัดตั้งสาขาพรรค เพื่อให้สาขาพรรคนั้นเป็นหน่วยงานที่เชื่อมโยงกับประชาชนในเขตเลือกตั้งและช่วยสร้างฐานสนับสนุนของพรรคในหมู่ประชาชนผู้เลือกตั้ง และการมีสาขาพรรคนั้นทำให้เกิดการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งมาจากท้องถิ่นซึ่งเป็นคนที่จะรู้และรับทราบปัญหาของประชาชนได้ดีที่สุด
3. ควรส่งเสริมให้พรรคการเมือง ให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน เพราะการให้การเรียนรู้ทางการเมืองอยู่เสมอ ๆ นั้น จะเป็นการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วย

2. ควรปรับปรุงระบบวิธีเลือกตั้ง ให้เป็นแบบ (One man One-Vote) เป็นการเลือกตั้งที่ในเขตเลือกตั้งหนึ่งนั้น ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแต่ละคนสามารถเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เพียงคนเดียว ทั้งนี้เพราะในเขตเลือกตั้งนั้นมีที่นั่งเพียงที่เดียว ในการนี้จะต้องมีการแบ่งเขตเลือกตั้งให้ แต่ละเขตมีสัดส่วนของประชากรได้ถึงจำนวนที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเลือกตั้งกำหนด เช่น ประชากร 150,000 คน ต่อที่นั่งหนึ่งที่เป็นต้น ดังนั้นเขตเลือกตั้งโดยทั่วไปจะไม่ใช้เขตใหญ่ ๆ เช่น เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง อาจจะใช้เขตระดับอำเภอ หรือจัดแบ่งเขตใหม่ทั้งหมดก็ได้ แต่โดยสรุปแล้วทั้งประเทศจะมีเขตเลือกตั้งที่มีผู้แทนได้เพียงเขตละหนึ่งคนเท่านั้น

การเลือกตั้งแบบเขตละหนึ่งคน ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดเขตเลือกตั้งตามเขตการปกครองท้องถิ่นส่วนภูมิภาคของประเทศ โดยจัดแบ่งออกเป็นเขต ๆ ตามเกณฑ์จำนวนประชากรที่จะพึงมีผู้แทนราษฎรได้หนึ่งคน
2. เขตเลือกตั้งจะต้องมีผู้แทนราษฎรได้เขตละหนึ่งคน
3. ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งคนหนึ่งมีคะแนนเสียงคนหนึ่งคะแนน เสมอ
เท่าเทียมกันหมดทุกเขตในประเทศ (one man one vote)
4. กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมัครเข้าแข่งขันได้เพียงคนละหนึ่งเขตเท่านั้น
5. ประชาชนผู้มีสิทธิสำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งใด ก็มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
ได้เฉพาะในเขตนั้น
6. ไม่ยุ่งยากในการลงคะแนนเสียงในแบบบัญชีรายชื่อ
7. การนับคะแนนเสียงเลือกตั้ง ใช้แบบคะแนนเสียงข้างมากสูงสุด

ผลดีของการเลือกตั้งแบบเขตละหนึ่งคน

1. มีความเป็นประชาธิปไตยสูงสุด เพราะเกิดความเสมอภาคของบุคคลตามหลักการของระบอบประชาธิปไตยที่ว่าหนึ่งคนมีหนึ่งเสียง (one man one vote) เสมอเท่าเทียมกันหมดทั่วประเทศ ทำให้เกิดความเป็นธรรม ต่างกับการเลือกตั้งแบบเขตละหลายคน ซึ่งประชาชนในจังหวัดนั้นมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้หลายคน ที่ถือว่าเป็นไม่เป็นธรรม และผิดหลักการของการที่ประชาชนของประเทศจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกัน

ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกใช้การเลือกตั้งแบบเขตละหนึ่งคนประมาณร้อยละ 90 ไม่ว่าจะเป็นประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา หรือแคนาดา แม้แต่ในประเทศคอมมิวนิสต์ คือ ประเทศรัสเซียก็มีลักษณะคล้ายคลึงกันนี้ (ให้แต่ละเขตเลือกตั้งสมาชิกพรรคเข้าสมัครรับเลือกตั้งได้เขตละหนึ่งคน) มีบางประเทศในยุโรปเท่านั้นที่เลือกแบบเขตละหลายคน แม้แต่ในประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีพลเมืองหนาแน่น ก็ได้เลือกใช้การเลือกตั้งแบบเขตละหลายคน แต่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เพียงคนเดียว ผู้ที่ได้คะแนนเสียงสูงสุดลงไปตามลำดับจนครบจำนวนผู้แทนราษฎรของเขตนั้น จะได้รับการเลือกตั้ง ทั้งนี้เพื่อจัดอิทธิพลต่าง ๆ และรักษาหลักการที่ประชาชนหนึ่งคนมีเสียงเลือกผู้แทนราษฎรได้หนึ่งเสียง

การเลือกตั้งแบบมีสองเป็นแบบล่ากสที่ประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีประสบการณ์และปัญหาที่มานานับร้อยปี ต่างก็ใช้การเลือกตั้งแบบมีทั้งสิ้น

2. สิ่งเสริมความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้แทนราษฎรกับประชาชน ซึ่งถือเป็นหลักรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ที่สำคัญ เพราะผู้แทนราษฎรต้องเป็นตัวแทนของประชาชนที่เลือกตั้งเข้ามา

ดังนั้นการเลือกตั้งแบบเขตละหนึ่งคน ผู้แทนราษฎรจึงย่อมมีโอกาสรู้จักกับประชาชนได้มากกว่า การเลือกตั้งแบบเขตละหลายคน ซึ่งต้องเป็นตัวแทนของประชาชนหลายแสนหลายล้านคน ผู้แทนราษฎรในเขตเล็กจึงย่อมมีโอกาสรู้ความทุกข์สุข ความคิดเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในภูมิภาคในท้องที่นั้นได้ดีกว่าในเขตใหญ่ ๆ อย่างแน่นอน เมื่อรู้ข้อเท็จจริงได้มากกว่า ก็ย่อมทำหน้าที่ได้ดีกว่า ทำให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้นพอใจผู้แทนราษฎรที่พวกเขาเลือกตั้งเข้ามา

3. สิ่งเสริมความมั่นคงและเสถียรภาพของระบบการเมือง กล่าวคือ ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สนใจในตำแหน่งการเมืองผู้ใดรู้จักคุ้นเคยกับประชาชนและให้บริการแก่ชุมชนสม่ำเสมอตลอดมาในเขตเล็ก ๆ ย่อมจะเป็นที่รักใคร่นับถือและยอมรับจากประชาชนได้ยิ่งยง นักการเมืองผู้หนึ่งก็จะมีฐานสนับสนุนของประชาชนในเขตของตนเป็นที่แน่นอน จึงย่อมมีความมั่นคงในอาชีพหรือแนวทางทางการเมืองของตน ประชาชนก็มีผู้แทนราษฎรที่อยู่ได้หลายสมัย มีโอกาสจะหาประโยชน์แก่เขตเลือกตั้งนั้น ๆ ได้ยิ่งยงต่อเนื่องยิ่งกว่าผู้แทนราษฎรหน้าใหม่

ส่วนนักการเมืองประเภทที่อยู่ทีหนึ่งไปสมัครที่หนึ่ง หรือใช้อิทธิพลหรือเงินทุ่มแต่ไม่ได้ค่อยรับใช้ประชาชนเป็นเวลานานพอ ย่อมจะต่อสู้ได้ยาก

อนึ่งการใช้เขตเล็กเป็นฐานทางการเมือง ยังจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นด้วย คือนักการเมืองจะมีโอกาสสร้างชื่อเสียงเติบโตมาจากระดับท้องถิ่น คือ ลุ่มชาภิบาล ลุ่มชาจังหวัด ลุ่มชาเทศบาล มาก่อนจะเป็นผู้แทนราษฎรระดับประเทศ

4. เปิดโอกาสให้แก่ผู้สนใจในทางการเมืองที่เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรม แต่มีทุนทรัพย์น้อยได้มีโอกาสแข่งขันเป็นผู้แทนราษฎรได้ เช่น ครู แพทย์ ทนายความ นักธุรกิจ ศพบดี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นคนในท้องที่และตั้งใจรับใช้ประชาชนในท้องที่นั้นเป็นระยะเวลานาน เพราะการที่เขตเลือกตั้งใหญ่ขึ้นจะต้องใช้ทุนทรัพย์ในการ

เลือกตั้งมาก แต่ถ้าเขตเลือกตั้งเล็กลง ค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งก็จะน้อยลง นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนได้รู้จัก สัมผัสรับเลือกตั้งเป็นรายคนเป็นอย่างดี ประชาชนย่อมทราบดีว่าใครเป็นคนเช่นใด และจะได้ออกเสียงเลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การคัดเลือกตัวบุคคลของพรรคการเมืองจะดีขึ้น เพราะแต่ละเขตจะเลือกผู้แทนราษฎรได้คนเดียว แต่ละพรรคการเมืองจึงต้องพยายามเลือกบุคคลที่ประชาชนศรัทธามากที่สุดลงสมัครรับเลือกตั้ง มิฉะนั้นจะแพ้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคการเมืองอื่น ทำให้ได้ผู้แทนราษฎรจากหลายสาขาอาชีพเข้ามาทำให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งมากขึ้น นักการเมืองที่ไม่มีฐานในพื้นที่ ประเภทที่ พ่อธูงลูก พี่ธูงน้อง ลำมีธูงภรรยา มาสมัครในเขตเลือกตั้งเดียวกันก็จะไม่มีขึ้นมาอีก (แต่ในกรณีที่ครอบครัวใดตั้งใจรับใช้ชุมชนต่อเนื่องนั้น อาจจะสามารถอดตำแหน่งกันได้)

6. เป็นการเปิดโอกาสให้คนกลุ่มน้อยมีผู้แทนราษฎรของตนได้ เนื่องจากคนกลุ่มน้อยในจังหวัดหนึ่ง แต่ชุมชนรวมกันเป็นฝ่ายข้างมากอยู่ในเขตเลือกตั้งหนึ่ง สามารถส่งผู้แทนราษฎรของตนเข้าไปนั่งในสภาได้ ทำให้ได้ผู้แทนราษฎรที่ทราบความเห็นของฝ่ายข้างน้อย และอาจลดความตึงเครียดทางการเมืองได้

7. การใช้อิทธิพลในการข่มขู่คะแนเสียงก็จะน้อยลง เพราะประชาชนรู้จักผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนเป็นอย่างดี เช่น พรรคการเมืองใดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีอิทธิพลหรือมีเงินที่ไม่มีคุณธรรม แต่ใช้เงินซื้อคะแนเสียงในการเลือกตั้งเข้าเป็นผู้แทนราษฎร ประชาชนก็จะไม่เลือก และหันไปเลือกพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมเป็นต้น แนวโน้มก็คือ พรรคการเมืองจะสั่นกรองเลือกคนที่มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมมากขึ้น ในที่สุด การข่มขู่เงินซื้อเสียงก็จะลดน้อยลงโดยปริยาย

8. เป็นวิธีการสร้างผู้นำชุมชนของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ให้เตรียมพร้อมที่จะเป็นผู้นำทางการเมืองที่มีความรับผิดชอบในโอกาสต่อไป และมีส่วนปลูกจิตสำนึกให้เลือกตั้งตัวแทนของตนเองอย่างแท้จริง

9. เป็นวิธีการเลือกตั้งที่ง่าย ประชาชนสามารถจำหมายเลขของผู้สมัครรับเลือกตั้งและกาบัตรเลือกตั้งได้ง่ายขึ้น เพราะกาบัตรเลือกตั้งได้เพียงหมายเลขเดียว ด้วยเหตุนี้จึงไม่ต้องกลัวว่าบัตรเลือกตั้งจะเสีย อันเนื่องมาจากการที่ต้องกาบัตรเลือกตั้งหลายหมายเลข

10. เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถใช้อัตลักษณ์ของตนอย่างรับผิดชอบในการกาบัตรเลือกตั้ง เพราะการเลือกได้เพียงคนเดียว ทำให้ประชาชนต้องพิจารณาอย่างรอบคอบมากกว่าเดิมว่าจะเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผู้มีเงินที่ให้อาณัติเงินจ้างซื้อคะแนนเสียงผู้มีอิทธิพล ผู้มีบุญคุณ หรือจะเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมความดี ตลอดจนมีความศรัทธาในพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นสังกัด

แต่การเลือกตั้งแบบเขตละหนึ่งคนนั้นควรจะมีมาตรการเสริมทางกฎหมายที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การกำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องมีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตที่จะสมัครไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะต้องมีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตที่จะลงคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนถึงวันเลือกตั้ง

(1) เพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีภูมิลำเนาในเขตเลือกตั้งระยะเวลาหนึ่งก่อนการเลือกตั้งอันเป็นการแสดงเจตนาล่วงหน้าว่าจะได้รับใช้ หรือ เล่นเองเป็นตัวแทนของประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้นอันเป็นการวางแผนไว้ล่วงหน้า

(2) เพื่อให้ผู้รับเลือกตั้งมีความสนใจและความรับผิดชอบในเขตเลือกตั้งของตนมากยิ่งขึ้น

(3) เพื่อป้องกันนายทุนจากจังหวัดอื่นไปสมัครรับเลือกตั้ง โดยทุ่มเงินซื้อเสียง ถ้าหากผู้สมัครรับเลือกตั้งมีความตั้งใจจะสมัครในเขตเลือกตั้งในจังหวัดอื่น ก็จะต้องวางแผนล่วงหน้าไว้

(4) เพื่อป้องกันการย้ายถ่ายเทเสียงผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

2. การขยายฐานอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นอายุ 18 ปี ขึ้นไป

(1) เพื่อขยายฐานของผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้มีผู้ลงคะแนนเสียงมากขึ้นมีคุณภาพมากขึ้น อันเป็นการช่วยแก้ไข การซื้อคะแนนเสียง

(2) ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปมักเป็นผู้มีอุดมการณ์ทางการเมืองสูง มีความกระตือรือร้น และรักระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้เป็นการป้องกันการซื้อคะแนนเสียง ได้มาก ในประเทศประชาธิปไตยทั้งหลาย ส่วนใหญ่ก็ได้กำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้ 18 ปี

3. การแต่งตั้งคณะกรรมการกลางกำหนดนโยบายและบริหารการเลือกตั้ง
คณะกรรมการกลางกำหนดนโยบายและบริหารการเลือกตั้งได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐสภา มีหน้าที่ กำหนดนโยบายและวางมาตรการที่สำคัญเป็นต่าง ๆ เช่น การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้ง ฐานะทางการเงินของพรรคการเมือง และการกระทำที่บังพวngที่จะกระทบกระเทือน ต่อความบริสุทธิ์ยุติธรรมของการเลือกตั้ง

เพื่อควบคุมตรวจสอบและรักษาความบริสุทธิ์ยุติธรรมของการเลือกตั้งอย่าง เป็นกลางและเป็นธรรม ทั้งในด้านค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมือง รวมทั้ง ควบคุมกลไกของรัฐทุกระดับให้เป็นกลางในการเลือกตั้ง

4. การกำหนดให้พรรคการเมืองมีคณะกรรมการบริหารของพรรคในระดับจังหวัด
คณะกรรมการบริหารของพรรค ระดับจังหวัดมีหน้าที่ เสนอรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยให้ คณะกรรมการกลางบริหารของพรรคการเมือง เป็นผู้ตัดสิน (กรณีที่มีปัญหาค่าใช้จ่ายอาจพิจารณา สัมรับส่วนทางการเงินของรัฐ)

เพื่อสร้างให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งในส่วนล่างอันเป็นรากฐานสำคัญ อีกทั้งเป็นการสร้างความตื่นตัวความกระตือรือร้นทางการเมืองของประชาชนเข้าไปถ่วงดุล อำนาจในกระบวนการสรรหานักการเมืองเพื่อสมัครรับเลือกตั้ง

5. การกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องไปจดทะเบียนเป็นผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งก่อน
วันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 7 วัน

เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้ใคร่ครวญไตร่ตรองเป็นอย่างดีและเพื่อให้เกิดความ กระตือรือร้นในการไปออกเสียงเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังเป็นการกระตุ้นให้พรรคการเมือง ทำหน้าที่ของตนในการชักจูงประชาชนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากขึ้นอีกด้วย

ในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขระบบการเลือกตั้ง และมาตรการเสริมระบบการเลือกตั้งดังกล่าว มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายพรรคการเมือง และกฎหมายเลือกตั้งซึ่งจะต้องดำเนินการผ่านกระบวนการรัฐสภา (Legislative Process) โดยสภานิติบัญญัติ (สภานิติบัญญัติและสภานิติบัญญัติ) หรือคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอร่างกฎหมายแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3. ควรพิจารณากรรมการกลาง ซึ่งขึ้นตรงต่อรัฐสภาเป็นผู้กำหนด เพื่อความเป็นธรรม ป้องกันการได้เปรียบเสียเปรียบ เฉพาะขึ้นตรงต่อกระทรวงมหาดไทย ในการเรื่องการปรับปรุงวิธีการแบ่งเขตเลือกตั้ง ควรจะมีการกำหนดเขตเลือกตั้งที่สัดส่วนให้ความแน่นอนชัดเจน และไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย จะสังเกตพบว่า ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งจะมีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งเสมอ การกำหนดเขตเลือกตั้งไปสักระยะเวลาหนึ่ง เช่น 10 ปี ถึงจะมีการเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้วิธีการดำเนินการเลือกตั้ง การปรับปรุงให้สะดวกกว่าที่เป็นอยู่ เช่น การสำรวจจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงล่วงหน้า ใครจะออกเสียงเลือกตั้งก็ให้แสดงความต้องการไปลงทะเบียนไว้ที่อำเภอก่อน ใครไม่ลงชื่อไว้ก่อนก็ไม่ได้เลือกหรือให้พรรคการเมืองเป็นผู้รวบรวมดำเนินการแทนก็จะกระทำให้สะดวกเร็วยิ่งขึ้น เพราะพฤติกรรมของคนไทยนั้นชอบวิถีชีวิตแบบสบาย ๆ การที่วิธีการเลือกตั้งที่ยุ่งยากจึงไม่เหมาะสมที่เข้ากับสังคมไทย เพราะขัดกับวิถีชีวิตของคนในสังคม ถ้ามีการปรับปรุงวิธีการแบ่งเขตเลือกตั้ง การดำเนินการเลือกตั้งจะทำให้ประชาชนสนใจไปใช้สิทธิมากขึ้นแน่นอน

4. ควรแก้ไขกฎหมายการเลือกตั้ง จากพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 มาตรา 32-34 เรื่องการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะการกำหนดวงเงินใช้จ่ายของการหาเสียงเลือกตั้งไม่เกิน 350,000 บาท นั้น ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน ควรแก้ไขกฎหมายมาตรา 32-34 โดยการเพิ่มวงเงินใช้จ่ายของการหาเสียงเลือกตั้งจาก 350,000 บาท จะต้องเพิ่มให้มากสมจริงขึ้น และจะต้องมีมาตรการควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายอย่างจริงจัง และควรให้กฎหมายระบุเลยว่า เงินจำนวนนี้จะต้องใช้จ่ายในเรื่องอะไรบ้าง เช่น ค่าโปสเตอร์ ค่าหาเสียง ฯลฯ ให้เหมาะสมกับราคาสินค้าในขณะนั้น ๆ ขึ้นลง และควรพิจารณากรรมการกลาง ซึ่งขึ้นตรงต่อรัฐสภา เฉพาะขึ้นตรงต่อกระทรวงมหาดไทยคอยควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอย่างจริงจัง

5. จะต้องแก้ไขเรื่องการตีความพุทธคำสั่งนา เรื่องระบบอุปถัมภ์ ที่ก่อให้เกิดความกตัญญู เรื่องบาปบุญให้ถูกต้องเพื่อแก้ไขความเชื่อที่ผิด ๆ ในการนำชาติความกลัวอ้างในการเลือกตั้ง ซึ่งทำให้เกิดช่องว่างที่หวัหะแนน สามารถตีความผิดพลาดเพื่อประโยชน์แก่ตนเอง เช่น การเน้นเรื่องบุญคุณ เรื่องความกตัญญู ซึ่งเป็นที่มาของการแจกจ่ายเงินเพื่อซื้อเสียงจากระชาชนทั้งสิ้น

6. อบรมกล่อมเกลาระชาชนทุกระดับชั้น ให้มีจิตสำนึกมากขึ้น โดยใช้สถาบันการศึกษาทุกสถาบัน ช่วยเน้นความสำคัญในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยเฉพาะพวกที่มีการศึกษาสูงไปเลือกตั้งน้อยกว่าผู้มีการศึกษาน้อย เพราะพวกที่มีการศึกษาน้อยเคารพกฎหมายมากกว่าพวกที่มีการศึกษาสูง และเมื่อมีการรณรงค์ให้ไปเลือกตั้ง พวกที่มีการศึกษาน้อยจะไปเลือกตั้งมากกว่าชั้นเรียน และเมื่อไปเลือกตั้งแล้วจะถูกชักจูงแบบระดมซื้อเสียง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เอื้ออำนวยต่อระบบประชาธิปไตย

7. พัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยใหม่ให้ดีขึ้น เช่น ความพยายามที่จะดึงระชาชนเข้าสู่ระบบการเมืองมากขึ้น สร้างความชอบธรรมในระบบการเมืองไทย เช่น ผู้เข้ามาจากการเลือกตั้ง การพยายามชี้แจงระชาชนให้ได้รับทราบผลการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการสร้างศรัทธาในตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ระชาชนจะได้เห็นความสำคัญในระบบตัวแทน อันจะทำให้ระชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นด้วยจิตสำนึกที่ต้องการได้คนที่ตัวเองให้ความไว้วางใจมากที่สุด เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร ถ้าระชาชนมีจิตสำนึกที่ดีด้วยตัวเองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เมื่อใดแล้วระบบการซื้อเสียงจะหมดไปโดยปริยายด้วย

8. ให้หน่วยราชการ เน้นการประชาสัมพันธ์ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้ทั่วถึง การทำการประชาสัมพันธ์นั้นควรจะมีการรณรงค์ให้ทั่วถึงทุกเขต และการประชาสัมพันธ์ควรจะกระทำแต่เนิ่น ๆ มิใช่ว่าใกล้วันเลือกตั้งแล้วจึงค่อยโฆษณา และควรให้องค์กรหลาย ๆ ฝ่ายช่วยกันโฆษณาประชาสัมพันธ์

9. เล่นอเนาะให้มีการศึกษาวิจัยพฤติกรรมกรรมการออกเสียงเลือกตั้งในวงเมืองไทย ยังมีผลงานวิจัยด้านการเลือกตั้งนี้้น้อยมาก ในอดีตมหาวิทยาลัยการไทยสนใจศึกษาการเลือกตั้งอยู่เพียงด้านเดียวคือทางด้านกฎหมาย (legal-rational) แต่ทางด้านพฤติกรรมนี้ ยังมีการ

ค้นคว้าอยู่น้อยมาก ควรศึกษาพฤติกรรมในเชิงเปรียบเทียบของประชากรกรุงเทพมหานคร
ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งและผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และพฤติกรรมกาไปเลือกตั้งของ
ประชาชนต่างจังหวัด บทบาทของการเงินกับการเลือกตั้ง แบบแผนการกำหนดพฤติกรรม
การเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น

สรุปควรมีการพิจารณาหยิบยกประเด็นเรื่องพฤติกรรมกาออกเสียงเลือกตั้ง
ในกรุงเทพมหานคร ปัญหาการใช้เงินซื้อเสียงที่ผ่านระบบห้วคะแนนและปัญหากฎหมายการเลือก
เลือกตั้งที่ไม่สอดคล้องกับสภาพทางสังคมของภาวะในปัจจุบันนี้ สมควรที่จะหยิบยกขึ้นมาแก้ไข
อย่างจริงจังอย่างเร่งด่วน เพราะการเลือกตั้งเป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งที่ใช้คัดเลือก
ตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครองประเทศ และการเลือกตั้งเป็นขั้นตอนหนึ่งของการพัฒนา
ประชาธิปไตยด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย